

Maison du Tourisme
Haute Ardenne

📍 Gouvy 📍 Lierneux 📍 Trois-Ponts 📍 Vielsalm

GETEST EN GOEDGEKEURD : **3 SUPERTOCHTEN** IN TROIS-PONTS!

VEEL INFO OVER
DE **NATUUR**

SPELEN

KNUTSEL

**IDEEËN VOOR OP
VAKANTIE**

+ EEN POSTER

**WAAR VIND JE DIE
WANDELINGEN IN DE HAUTE
ARDENNE? VERZAMEL ZE
ALLEMAAL!**

Zoek eerst een interessante wandeltocht die vanuit je vakantielocatie vertrekt. Bereid je goed voor door een wandelkaart (of MTB-kaart) aan te schaffen in onze kantoren:

- ▶ **Vielsalm:**
Avenue de la Salm 50 - 6690 VIELSALM
- ▶ **Gouvy:**
Rue de la Gare 31 - 6670 GOUVY
- ▶ **Lierneux:**
Rue du Centre 80 - 4990 LIERNEUX
- ▶ **Trois-Ponts:**
Rue Traverse 9 - 4980 TROIS-PONTS

- VOORAF -

4^e editie van ons infoboekje met gezinswandelingen !

De afgelopen 3 jaar hebben niet minder dan 12 jonge ontdekkingsreizigers, vergezeld van een ouder, ons een van hun favoriete wandelingen voorgesteld. Dit jaar herschikken we de kaarten en presenteren we deze 12 wandelingen in 4 boekjes, elk gewijd aan een gemeente. Terug naar de vertrouwde routes, maar met nieuwe spelletjes, kleurplaten en een nieuwe poster. Deze boekjes zijn te verkrijgen bij onze 4 kantoren : Gouvy, Lierneux, Trois-Ponts en Vielsalm. We vernieuwen ook de wedstrijd : stuur ons het hele jaar door jullie tekeningen, foto's of verslagen. Jullie kunnen ze per e-mail naar info@haute-ardenne.be sturen en wij zullen ze publiceren op onze Facebook-pagina. Elke maand kan één van jullie een knuffel, kaartjes voor een museum of attractie in de Hoge Ardennen winnen. Fijne wandeling en een mooie zomer !

Sylvie LEJEUNE-JANKOWSKI

Directrice van la Maison du Tourisme Haute Ardenne.

MAAR OOK :

- DE LEROUX TOREN p. 6
- Schattenjacht p. 8
- DE GRENSPALEN p. 10
- Een natuur activiteit p. 16
- VIJVER DE BÂLEUR p. 18
- Een uit te knippen postkaart p. 23

Met dank aan Lucia Urbano, Alexie Labaye, Laure Lambert, Fabian Labeye, Celine Blaise, Véronique Stree, Franck Gigot.

Foto voorkant: Les Baroudeurs Liégeois

DE GEDRAGSREGELS VOOR DE KLEINE VERKENNER

1. Blijf op bewegwijzerde paden en geopende verkeerswegen.

Zo verstoor je het evenwicht tussen planten en dieren niet.

2. NIET ROEPEN.

Onze dieren in het wild zijn héél schuchter. Je krijgt ze alleen maar te zien als je ze niet laat schrikken.

3. HONDEN ALTIJD AAN DE LIJN.

Je trouwe viervoeter kan andere dieren angst aanjagen en allerlei nesten verstoren.

4. VERNIEL GEEN BOMEN OF STRUIKEN.

Pluk zo weinig mogelijk en raak asjeblijft niet aan een beschermde soort.

5. MAAK GEEN VUUR.

Het brandgevaar is altijd veel groter dan het lijkt!

6. KAMPEREN IN HET BOS? DAT IS VERBODEN.

Er zijn in deze omgeving heel wat kampeerterreinen.

7. WEES VOORZICHTIG IN HET JACHTSEIZOEN.

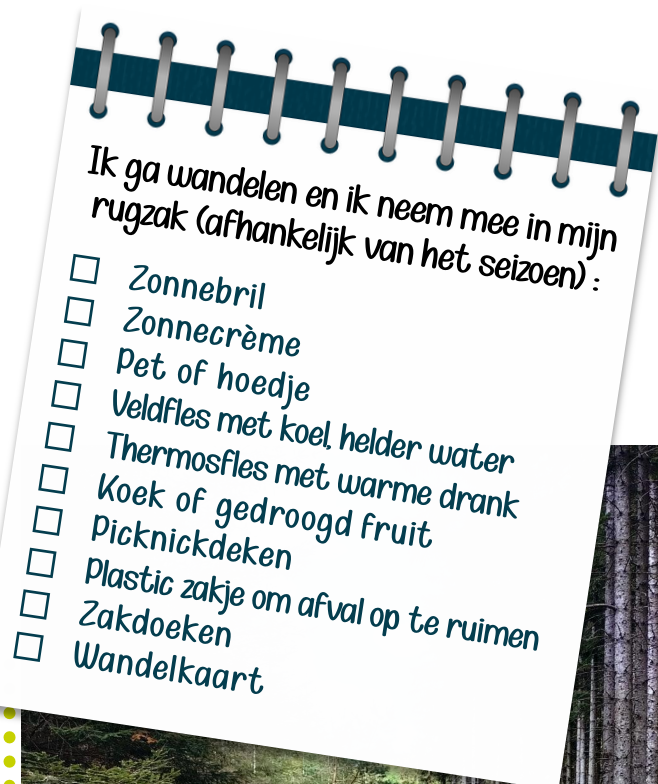
Verbodsborden worden speciaal voor jouw veiligheid opgesteld! Van oktober tot januari vind je op onze website de lijst van de gesloten wandelingen.

8. NEEM JE AFVAL MEE.

Zo blijft het bos netjes en aantrekkelijk, ook na jouw doortocht.

9. OOK IN BEKEN EN RIVIERTJES WEMELT HET VAN LEVEN.

Verstoor ze zo weinig mogelijk.

https://www.espace-environnement.be/wp-content/uploads/2015/11/memu_CF1.pdf

Mag mijn hond met me mee op wandeltocht?

Je hond is verzot op wandelen, dat wist je al. Voor je viervoeter is zo'n tocht een buitenkansje om zijn energie kwijt te kunnen door actief bezig te zijn. Maar ... opgelet! In onze wouden en op onze wandelpaden ben je verplicht om hem aan de lijn te houden. Snuiven en snuffelen is voor hem een natuurlijke behoefte: als hij een hol vindt, moet hij weten wat zich daar verbergt en begint hij dus enthousiast te graven. Op die manier verstoor hij andere dieren, jaagt hij verborgen rustende jonge dieren de stuipen op het lijf, en haalt hij zich de razernij op de hals van de ouderdieren die hun kroost willen beschermen. Kortom: jouw lieve hond mag naar hartenlust snuiven en snuffelen, maar niet graven! Is het erg warm, ga dan in de frissere uren wandelen, 's ochtends of in de vooravond. Speur naar een plekje waar je hond zijn dorst kan lessen of in het water kan stoeien: heerlijk vindt hij dat! De wandeltocht is ook ideaal om aan zijn dagelijkse natuurlijke behoefte te voldoen, maar dat laten we uiteraard niet overal toe: niet in het midden van de weg, niet voor of in de dorpstuintjes! Zorg ervoor dat je altijd het nodige bij de hand hebt om een keutel op te ruimen en in een vuilnisbak te deponeren.

Deel jouw ervaring info@haute-ardenne.be

Stuur ons je mooiste vakantiefoto's en -tekeningen of maak je eigen reportage zoals de kinderen in deze brochure en wij publiceren die op onze Facebookpagina. Elke maand (van juli 2023 tot juni 2024) trekken we een tekening, foto of reportage en maak je kans op een mooie prijs ! Stuur ons je gegevens (naam, voornaam, leeftijd, adres, e-mail, telefoonnummer). Misschien win je een cadeau, een knuffel , tickets voor musea en attracties in de Hoge Ardennen! 😊

Maison du Tourisme Haute Ardenne - Avenue de la Salm 50 - B-6690 VIELSALM

NAAM : ..... ADRES : .....

VOORNAAM:..... E-MAIL : .....

Ik geef het Maison du Tourisme Haute Ardenne toestemming om mijn tekeningen, foto's en verslagen te delen op zijn Facebook-pagina of voor elke andere publicatie.

WANDELING 1 ► LA TOUR LEROUX

Lucia is 9 jaar en woont in Lavaux. Ze houdt van dansen, tekenen, tennis en wandelen met de familie. Zij neemt je mee naar de gezonde en zuivere lucht bovenop de Tour Leroux in Trois-Ponts !

Wat ik het fijnst vond van deze tocht :

Wandelen over het pad langs het water. Er was afwisselend zon en schaduw, en ik mocht mijn voeten baden, want het was mooi weer !

Wat ik minder fijn vond :

Het laatste stukje naar de Tour Leroux was héél steil. Maar het was wél echt de moeite waard !

Wat ik heb geleerd :

De Tour Leroux is 16,65 meter hoog. Ik moest 65 trappen klimmen voor dat prachtige uitzicht over onze gemeente. In de oorlog van 1940-45 stond hier een militaire uitkijktoren. In 1996 werd hij opnieuw opgebouwd. Nu is het een toeristische uitkijktoren. Ik ben ook te weten gekomen dat de wandeling langs drie rivieren loopt: de Amblève, de Salm en de Baleur (die ook de Bodeux wordt genoemd).

Het mooiste plekje van deze tocht :

Het uitzicht vanop de toren is schitterend. Ik heb geprobeerd om de plaatsen te vinden die ik ken, en ook om het traject van onze wandeling te volgen.

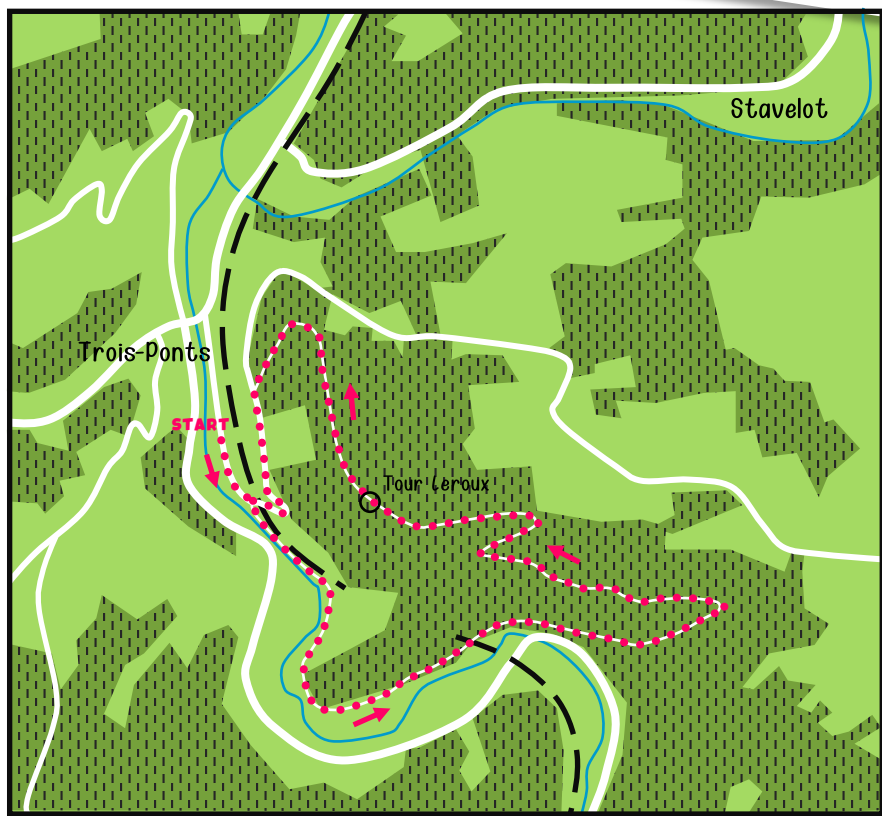

- Afstand: 5 km (+/- 2 uur)

- Wegwijzer:

- Vertrekpunt: Place de la Gare
4980 TROIS-PONTS
Lat. 50.36761 - Long. 5.87365

- : NEE

DE GROTE SCHATTENJACHT :

En leuke bezigheid om je onderweg te amuseren tijdens je wandeling met je vrienden of met je gezin! Probeer deze **18 natuurlijke elementen** te vinden binnen een bepaalde tijd (bijvoorbeeld 30 minuten). Als de tijd om is, vergelijkt iedereen wat hij/zij gevonden heeft, en is het tijd om punten te tellen! Wie zal er winnen?

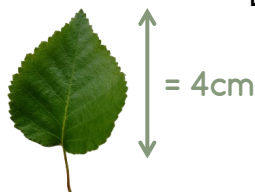
blad van de esdoorn

+5

blad van de berk

+5

struikvormig korstmoss

+5

blad van de lijsterbes

+10

Getande rand

blad van de hazelaar

+5

blad van de blauwe bosbes

+5

Wat is dat bolletje op het beukenblad?

Dat is de **galoppel van de beuk**. Dit zie je bij ons vrij veel. Het is helemaal niet gevaarlijk voor de gezondheid van de boom! Het komt voort van een kleine vlieg (*Mikiola fagi*) die haar eitjes legt op de bovenkant van het blad. Dit legsel veroorzaakt een reactie van het blad: er wordt een galoppeltje rond de larve ontwikkeld. De larve voedt zich hiermee en kan zich er veilig in ontwikkelen. In de herfst valt het galoppeltje op de grond, in het bodemstrooisel (beschut door bladeren). In de lente verlaten de volwassen vliegjes het appeltje en begint de cyclus opnieuw. Als je het appeltje voorzichtig opent met een mes, vind je de larve aan de binnenkant ...

blad van de (tamme) kastanje

+20

blad van de Amerikaanse eik

blad van de zomereik

tak van lork (lariks)

blad van de (wilde) kastanje

sparappel van de picea

sparappel van de picea, aangevreten door een dier

tak met geel/groen bladachtig lichen (kostmos)

tak met vruchtkegels ('appels') van de lariks

blad van de beuk

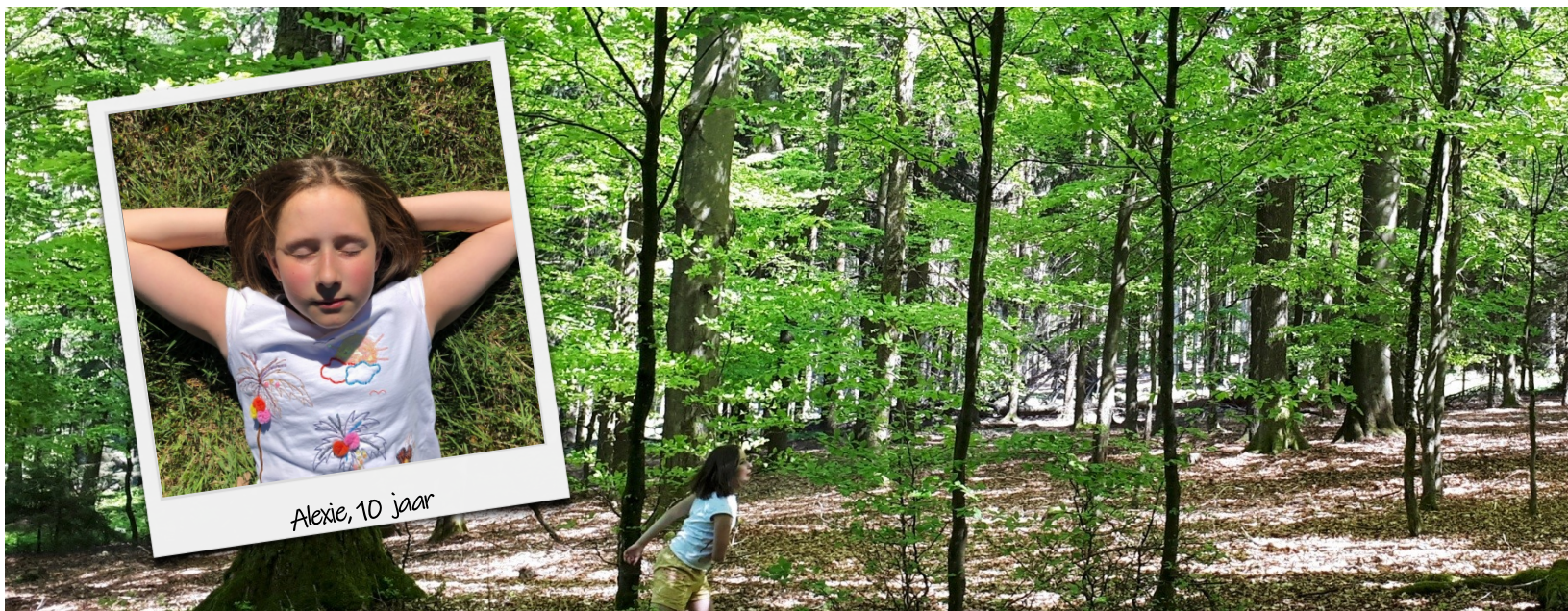
blad van de haagbeuk

stukje schors van de berk

WANDELING 2 ► DE GRENSPALEN

Alexie is 10 jaar en woont in Mont-de-Fosse. Ze houdt van dieren, de natuur, haar familie en paardrijden. Ga met haar mee een luchtje scheppen in het bos bij het dorpje Logbiermé, langs de grens tussen België en het vroegere Pruisen.

Wat ik het fijnst vond van deze tocht:

Het was een fijne dag met mijn familie in de natuur. Ik heb in mijn eigen gemeente landschappen ontdekt die ik nog niet kende!

Wat ik minder fijn vond:

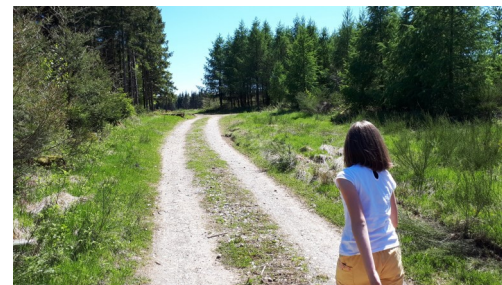
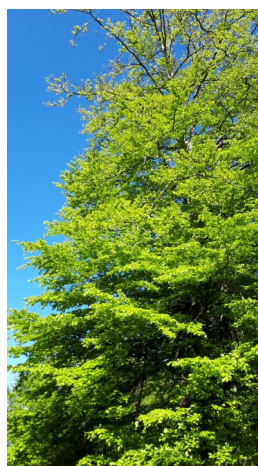
Halfweg was er een erg steile helling! Maar als je de tocht in de andere richting maakt, is dat natuurlijk bergaf! :-)

Wat ik heb geleerd:

De geschiedenis van de grens tussen België en Pruisen, de legende van de "pas d'âne" bij grenspaal 105 waar de drie gemeenten Vielsalm, Trois-Ponts en St.-Vith elkaar raken.

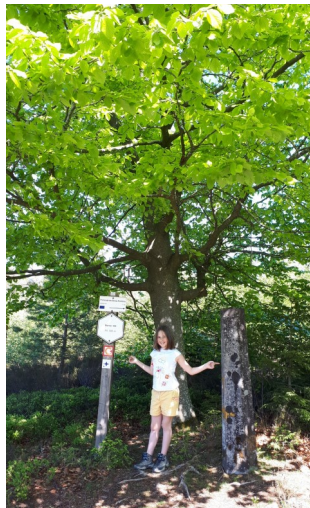
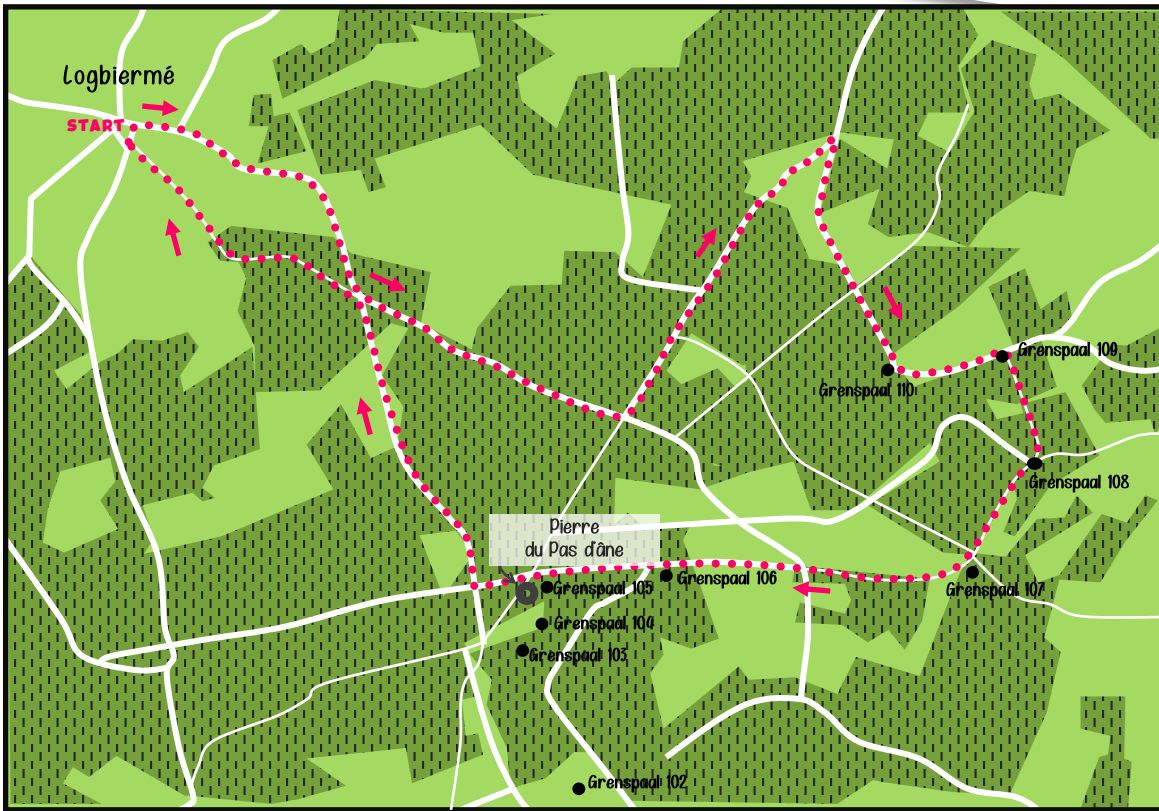
Het mooiste plekje van deze tocht:

Het uitzichtpunt bij grenspaal 109 waar je Recht, St.-Vith en (als je naar de windmolens in de verte kijkt) zelfs Duitsland ziet liggen.

- Afstand: 8 km (+/- 2 u.)
- Wegwijzer:
- Vertrekpunt: Logbiermé 34
4980 TROIS-PONTS
Lat. 50.342011 - Long. 5.962269
 : NEE

SCHAT DE GROTTE VAN EEN BOOM

1. Neem een tak van een boom (zo recht mogelijk) en zaag deze in het midden door zodat je twee even lange stukken van ongeveer 20 cm krijgt (ongeveer even lang als je schoen).
2. Houd de 2 takken loodrecht op elkaar, ter hoogte van je ogen, en zorg ervoor dat de basis zo horizontaal mogelijk is.
3. Ga nu weg van de boom die je wil meten, tot de kruin van de boom precies in het verlengde ligt van de diagonaal die je met de uiteinden van de twee takken vormt.
4. Blijf staan zodra dit verlengstuk zo correct mogelijk is en tel nu hoeveel grote stappen (van 1 m) je moet maken tot bij de boom.
5. Tel er nog je eigen grootte bij, en je hebt – bij benadering – de hoogte van de boom. Die van mij was bijna 45 m hoog!

DE LEGENDE VAN DE EZELSPAS-STEEN

Naast dit leuke wandelpad ligt ter hoogte van grenspaal 105 tussen België en het vroegere Pruisen een mysterieuze steen met in het midden een gat dat – zo wordt verteld – altijd vol water staat, zelfs in periodes van grote droogte ... Deze steen is sinds mensenheugenis altijd een indicatie van een grens geweest. Vandaag is dat de grens tussen de 3 gemeenten Vielsalm, Trois-Ponts en St.-Vith. Bij deze steen horen echter ook meerdere legendes én bijgeloof! Hij wordt "pas d'âne" genoemd omdat in het midden de afdruk van de hoof van de ezel van Sint-Remaclus zou staan. Volgens een andere legende zou het echter de hoof van de ezel van Sint-Jozef zijn, tijdens de vlucht naar Egypte met de kleine Jezus. En volgens lokaal bijgeloof moeten vrouwen met een kinderwens hun voet op het gat plaatsen opdat alles goed en wel in orde komt! Allemaal goed om te weten, maar ... wat is er eigenlijk aan de hand met die steen? Wel, het is een héél oude molensteen. Hij diende om tarwegraantjes te vermalen tot tarwemeel. Maar wie hem hier achtergelaten heeft? Dat vertelt de geschiedenis ons niet ...

DE GRENSPALEN

Toen het Congres van Wenen na 1815 (Waterloo!) orde op zaken stelde, zag de kaart van Europa er heel anders uit dan vandaag. Van België was nog geen sprake: onze streek maakte deel uit van de Nederlanden. Duitsland bestond evenmin: dat heette toen Pruisen. In 1830 werd België opgericht, maar de oostelijke gebieden rond St.-Vith, Malmedy en Eupen behoorden toen nog tot Pruisen.

Om de grenzen van ons land duidelijk weer te geven, werden stenen grenspalen geplaatst met aan de ene kant de initialen van België en aan de andere kant die van Pruisen. We tellen er in totaal 119 van Burg-Reuland tot Kelmis (La Calamine). Je kunt er nog zien nabij de dorpjes Deiffelt, Beho, Commanster, Poteau, Petit-Thier en Logbierné. Bij Deiffelt zie je ook metalen grenspalen: dat is de grens met het Groothertogdom Luxemburg.

Na de Eerste Wereldoorlog (1914-1918) moest het verslagen Duitsland de "Oostkantons" afstaan aan België. Dat stond in het Verdrag van Versailles van 1919. Tijdens de Tweede Wereldoorlog (1940-1945) eiste Duitsland deze gebieden terug, maar in 1945 verhuisden ze opnieuw naar België.

Vandaag zien grenzen er heel anders uit. Oude grenspalen zijn enkel nog een herinnering uit het verleden. Sommige zijn volledig verdwenen, andere zijn verbrokken of verstopt onder het groen, maar tijdens sommige wandelingen kan je er nog enkele zien. Ze hebben een nummer en je kunt ze keurig in volgorde opzoeken. Dat is een goede aanleiding om eens terug te denken aan de bewogen geschiedenis van ons land, om te begrijpen waarom er Duits wordt gesproken in de Oostkantons, en vooral om te beseffen hoe gelukkig we moeten zijn dat we hier nu in vrede leven!

De zichtbare
sporen van
het verleden

2 NIET TE MISSEN PLEKKEN

Le Musée de Wanne
Wanne 6 - 4980 TROIS-
PONTS

+32 (0)80 39 87 37

FB: MuseeDeWanne

Dit kleine museum in de oude dorpschool toont voorwerpen van vroeger.

Open: donderdag t/m zondag, 14-18 uur van 1 april tot 30 november.

Lu Stève dès Boûs

Logbierné 6
4980 TROIS-PONTS

+32 (0)496 85 07 32

www.stavedesbous.be

Documentatiecentrum over natuur, lokale geschiedenis en het leven van toen.

Open: de eerste zondag van de maand.

WANDELING 3 ► DE VIJVER BÂLEUR

Laure is 12 jaar en woont in Basse-Bodeux. Zij leest graag en ze is dolgraag bezig met haar dieren. Zij neemt je mee om vlak bij het centrum van Trois-Ponts de fauna en flora rond de vijver van Le Bâleur te ontdekken.

Wat ik het fijnst vond aan deze tocht:

Die boomstammen die rond het meer opgesteld staan, die vond ik leuk! Sommige lijken op dieren. Ik hou veel van de natuur, en deze wandeling is echt gemaakt voor de natuurliefhebbers! In het begin van de lente kan je hier kikkereitjes vinden, en met wat geluk kun je zelfs bevers bezig zien!

Wat ik minder fijn vond:

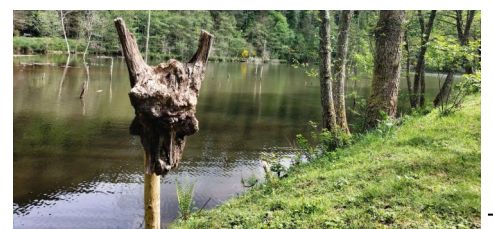
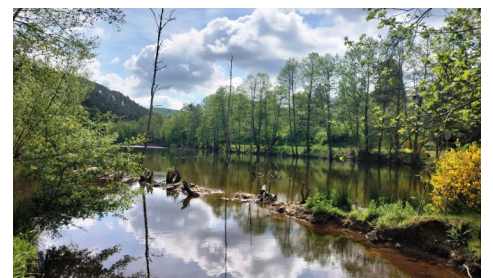
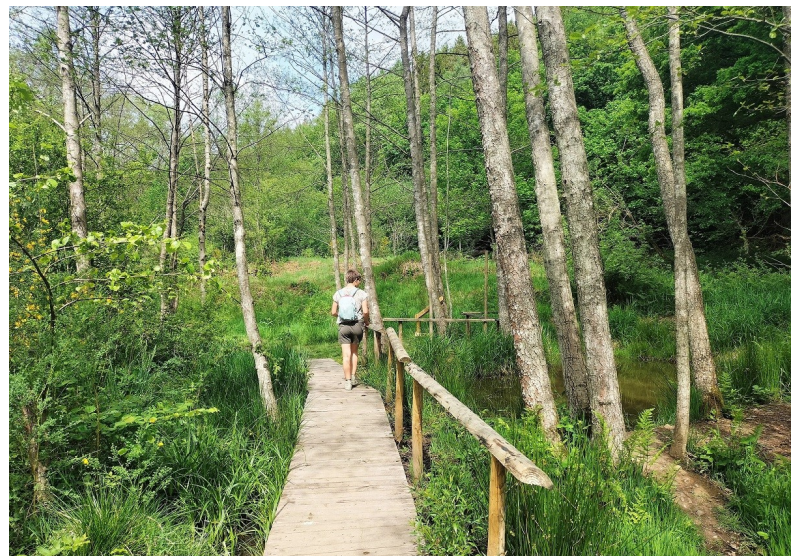
In de herfst en de winter wandel ik minder graag: er is dan veel modder, en daar ben ik al eens in uitgegleden. Het geluid van de auto's kan je hier een beetje horen.

Wat ik geleerd heb:

Ik heb geleerd dat de bevers elk jaar ongeveer drie jongen krijgen: die blijven nog twee jaar bij hun ouders om op te groeien. Daarna verlaten ze het grondgebied van die ouders om zich ergens anders te vestigen. Je vindt al die informatie op de didactische panelen rond het meer.

Het mooiste plekje van deze tocht:

Het mooiste plekje van de wandeltocht ligt volgens mij aan de andere kant van het meer: er is een klein bruggetje en in de zomer is het daar fijn om pootje te baden om me wat op te kikkeren!

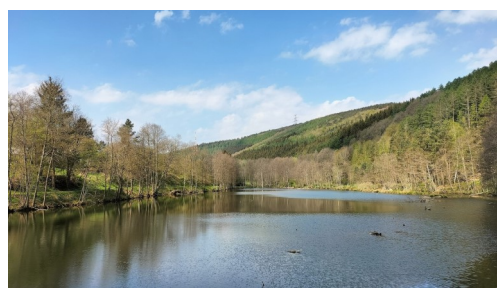
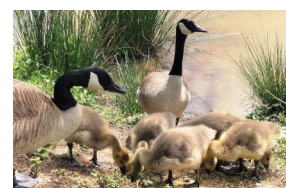
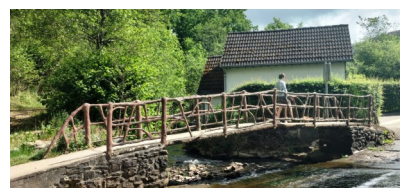
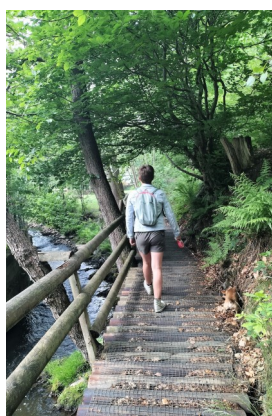
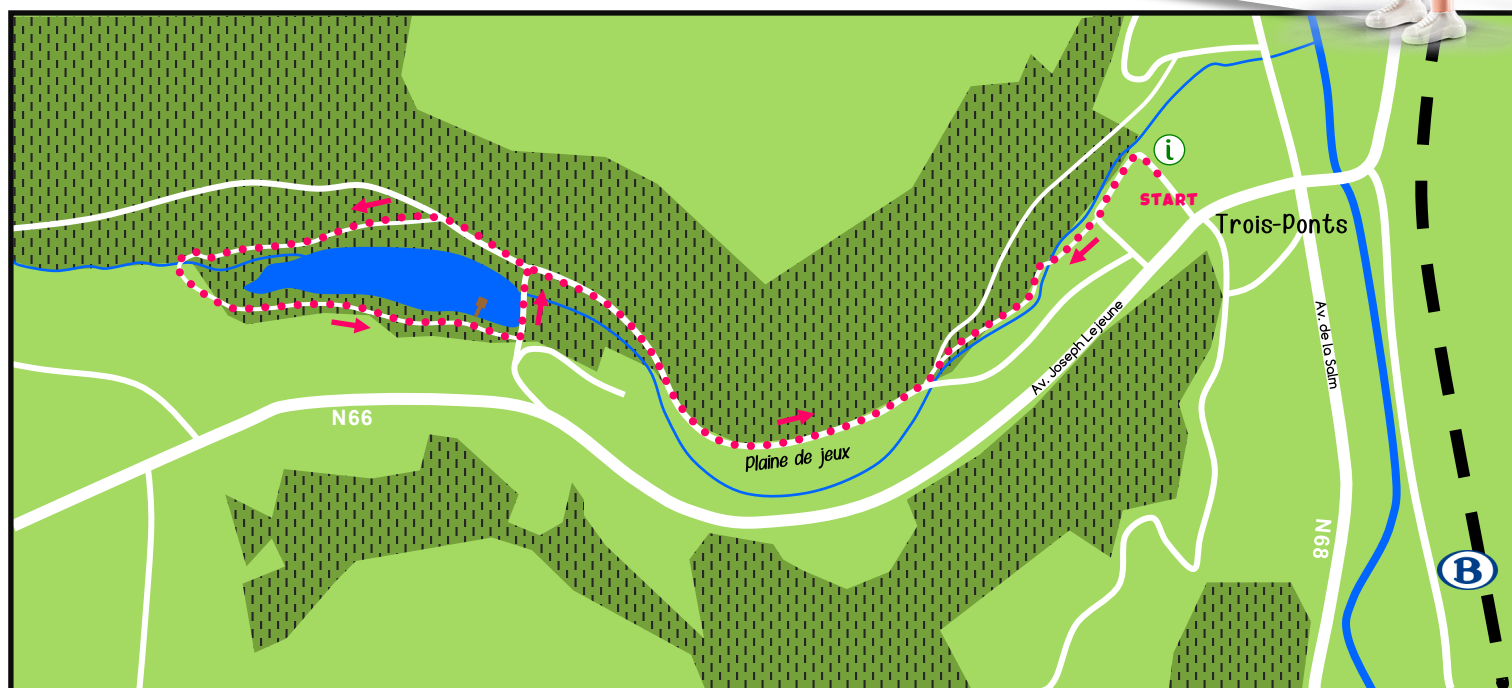

- Afstand: 2.3 km (+/- 1 u.)

- Geen wegwijzer.

- Vertrekpunt: VVV van Trois-Ponts
rue Traverse 9 - 4980 TROIS-PONTS
Lat. 50.372322 - Long. 5.869256

- JA (all-terrain-buggy)

JAM VAN WILDE BRAAMBESSEN

Ingrediënten:

- Wilde braambessen
- Suiker
- 1 citroen

Bereiding:

Spoel de braambessen goed af met water met een goede scheut azijn, laat ze uitlekken en plet ze met de pureestamper (fijn raster). Weeg het verkregen sap en voeg hetzelfde gewicht aan suiker toe, evenals het citroensap. Laat het geheel koken in een pan. Om de dikte van je jam te testen, en om te weten of hij lang genoeg heeft gekookt, kan je het volgende eenvoudige middelje gebruiken: laat enkele druppels vallen op een koud bord. Houd het bord scheef en kijk wat de jam doet: als de jam zachtjes stroomt, is hij klaar! Giet de jam in een bokaal, schroef het deksel dicht, laat de bokaal 1 minuut ondersteboven staan en laat hem daarna gewoon rechtop op z'n plaats verder afkoelen. En daarna mag je die naar hartenlust op je boterham smeren!

MAAK EEN LEUK FOTOLIJST

Teken deze vlinder over op een blad karton. Knip de vorm uit, versier het kader en maak hiermee leuke foto's in de natuur.

Stuur ons gerust je mooiste foto's!

NATUURPORTRETTE

Het was zomer toen ik deze wandeling maakte, maar je kunt deze creaties ook in de herfst namaken ! Ik hou van bomen en ik verzamel graag bladeren in verschillende kleuren en vormen.

MATERIAAL :

- ♦ papier
- ♦ kleurstiften of -potloden
- ♦ bladeren van de bomen, bloemen ...

En je kunt beginnen ! Vind een plekje waar je het blad kunt kleven. Neem je stiften en potloden. Maak een tekening en bedenk eens hoe je ze kunt vervolledigen met de bladeren van bomen !

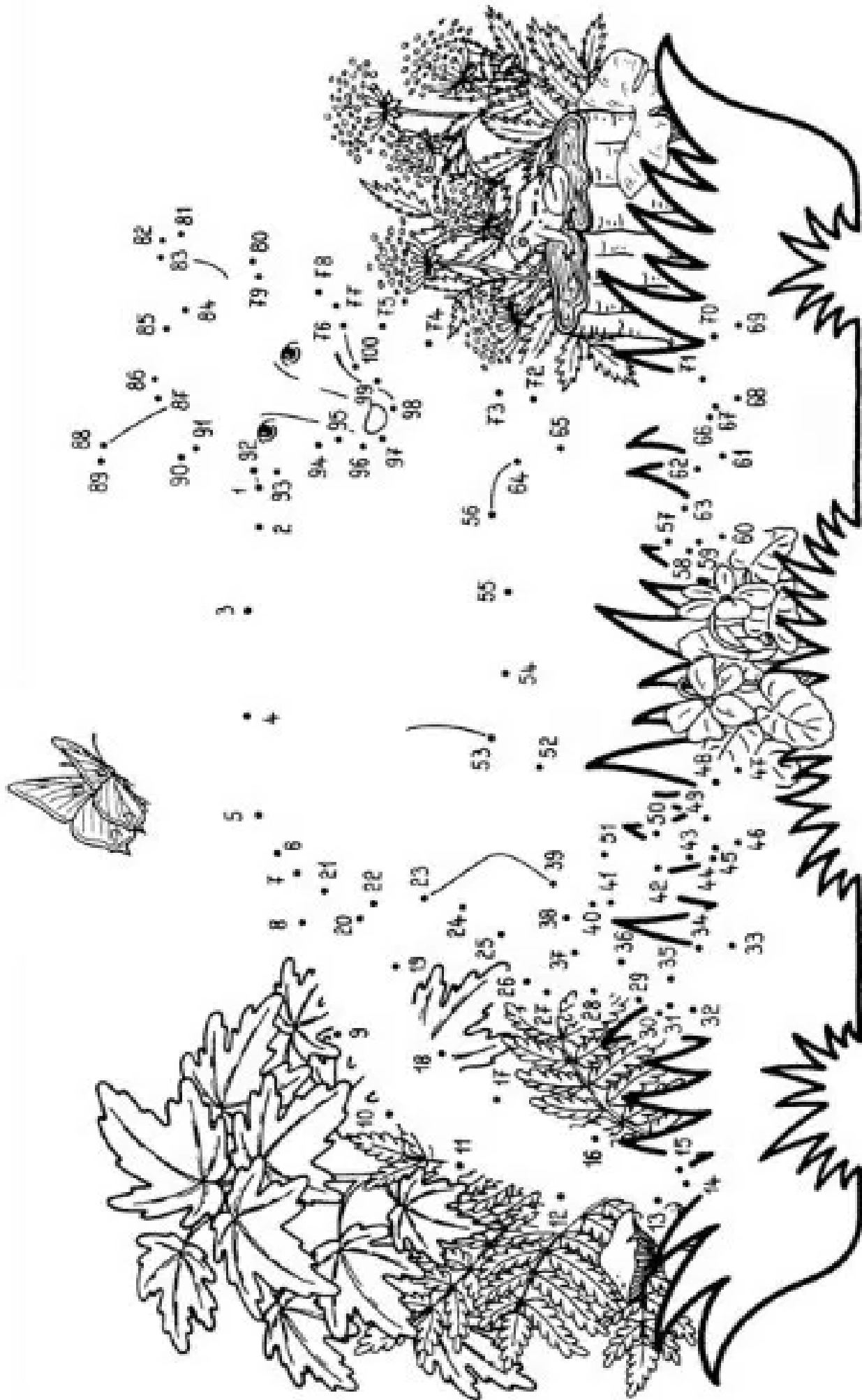

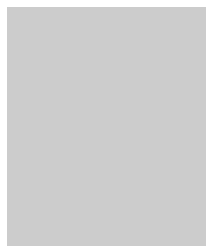
En als je eens aan een herbarium begon ?

Een mooi idee om een onvergetelijke en onvergankelijke herinnering aan je vakantie te behouden ! Pluk bloemen en planten die je bevallen. Leg ze keurig plat tussen 2 vellen krantenpapier, en pers ze bijeen, bijvoorbeeld in een woordenboek. Vergeet niet de plant na enkele dagen te verplaatsen ! Als ze de hele tijd op éénzelfde plaats blijft, kan ze beschimmelen. Zodra je planten gedroogd zijn, kan je ze in een mooi schrift plakken. Schrijf hun naam erbij, met je vakantieherinneringen !

Verbind de 100 punten en kleur de tekening

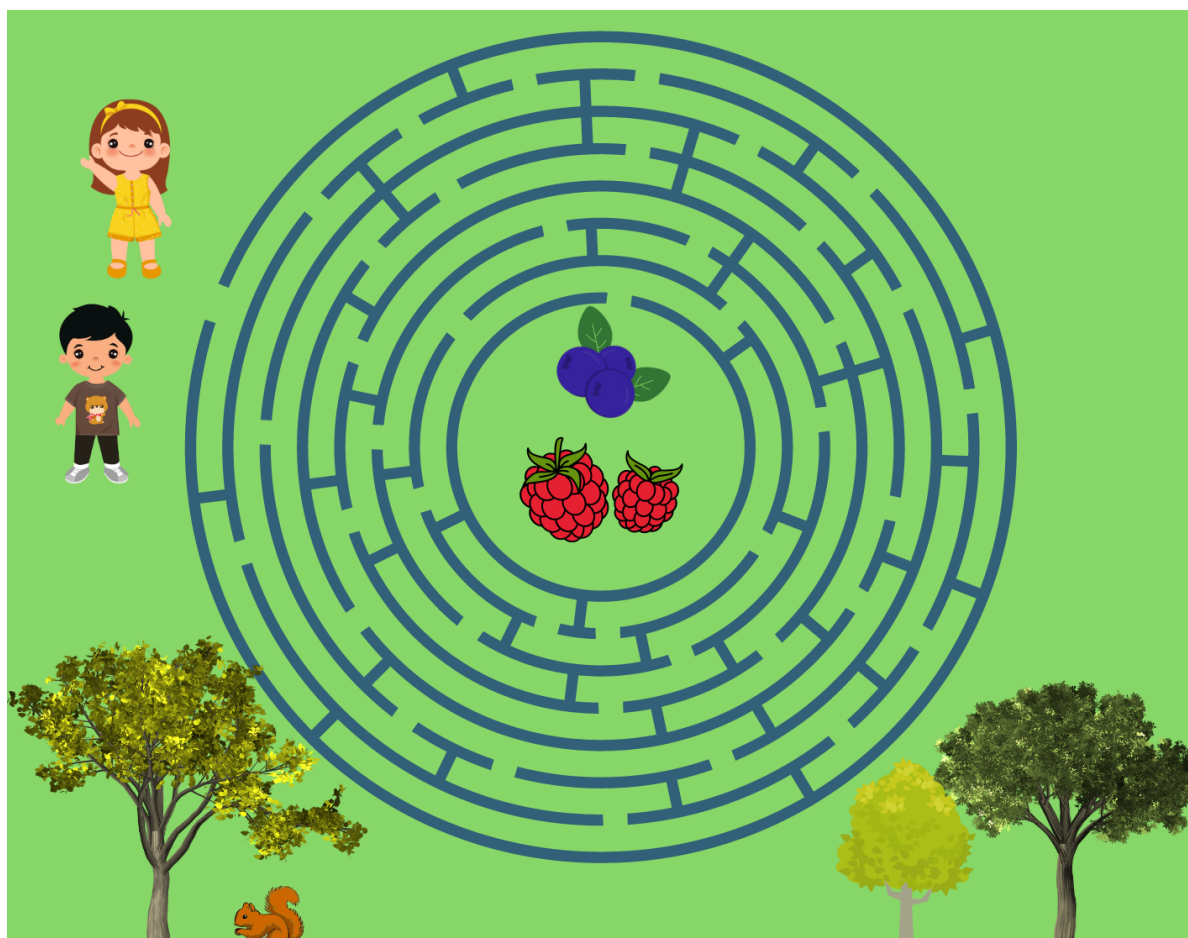

Doolhof !
Kan jij de
kindjes naar
het fruit
Bringen ?

Groetjes van de Hoge Ardennen!

GOUVY | LIERNEUX | TROIS-PONTS | VIELSALM

Maison du Tourisme Haute Ardenne

Avenue de la Salm 50 - 6690 VIELSALM

+32 (0)80 21 50 52 - info@haute-ardenne.be

www.haute-ardenne.be

VISITWallonia.be

